

Danskeren

Published and distributed under permit (No. 436) authorized by the Act of October 6 1917, on file at the Post Office of Blair Nebraska By order of the President A E Bursleson Postmaster

SKAL LIGAEN GAA TILBAGE TIL SENATET?

Korrespondenten til Chicago Tribune og Omaha Bee, Mr. A. S. Hemning, skriver fra Washington under 13. ds.: Demokratiske Førere søger at bevæge Præsident Wilson til at returnere Versailles Fredstraktaten og Folkeforbunds-Pagten til Senatet under Kongressens Vinter-Session, der begynder næste Maaned.

Den underliggende Hensigt med et saadant Skridt vilde ifølge demokratiske Politikere være at sætte Republikanerne i Forlegenhed. Demokratierne mener nemlig ikke for Alvor, at Republikanerne vil tillade Ratifikation af Traktaten med Reservationer nu, da det „højtidelige Referendum“ har overbevist dem om, at Folket er rede til ny Ordning af Fredsspørgsmaalet.

Men Demokratierne mener, at Præsidenten kunde sætte nogle af de Republikanere, der er inde for Ligaen i Forlegenhed, dersom han foretog Ligaen nu med den mulige Forstaaelse, at han fandt sig i Referendumet og var villig til at overlade Ligaen til Senatets Afgørelse.

Man ved at Henstillingen er bleven drøftet i Kabinetet, men uden Afgørelse, og det siges, at Præsidenten er modtagelig for Forslag.

Dersom Traktaten sendes tilbage til Senatet, saa gør Demokratier Regning paa, at deres gode Tro, som har arbejdet for Ligaen med protektive Reservationer, vilde blive sat paa Prøve, forudsat naturligvis, at demokratiske Senatorer, befriede fra administrativt Baand, vilde være villige til at stemme for Ratifikation. Præsidentens Kurs, argumenterer de, vilde lægge et stort Ansvar over paa Republikanerne.

Republikanere, der lægger Øret til Jorden, mener derimod, at Demokratierne vilde blive skuffet, om Præsidenten skulde gaa ind paa Henstillingen.

Vi mener nu, at det er galt, at baade Fredsslutningen, Traktaten og Ligaen nogen Sinds er gjort til en Partisag. Dog har dette tjent til, at Spørgsmaalet om et Nationsforbund til Fredens Bevarelse har faaet en grundigere Drøftelse, og formentlig vil Fredsvennerne i begge Partier snart være færdige til at handle.

WRANGELS HÆR UD-SLETTET.

Flere af hans Officerer har begaaet Selvmord.

Fra Konstantinopel meldes under 14. November, at Anti-bolshevik-Lederen i Sydrusland, General Wrangels Hær er bleven udsløjet, og flere af hans Generaler har begaaet Selvmord. — En Pøbelhob i Sebastopol har plyndret det amerikanske Ryde Kors' Oplag.

Fra Paris meldes videre: General Wrangel er gaaet om Bord paa et af de franske Krigsskibe i Sebastopol; men Skibet ligger fremdeles i Havnen, siger Meldingen; Rømningen fortsættes, men der er ikke Skibsløjlighed nok til dem, der søger at flygte. — Wrangels Tropper erklæres at have kæmpet tappert under deres Nederlag, der begyndte med Tabet af Perekop og udvikledes snart til vild Flugt.

Beretningerne siger, at den hvide Hær tilføjede Bolshevikerne svære Tab, men de blev overvældet af de Røde, hvilke siges at have været vel organiserede og

ledte. Nogle af deres Officerer siges at være tyske.

Videre meldes fra London under samme Dato, at København-Korrespondenten til Exchange Telegraph siger, at en Depeche fra Berlin kundgør, at ifølge en officiel Moskøvs traadløs Telegram har Bolshevikhæren Kommandør paa den søndre Front sendt General Wrangel en Opfordring til umiddelbar Overgivelse med Løfte om Amnesti for Wrangel og hans Tropper.

General Wrangel skal have besluttet ikke at forsøge Guerrilla-Krig, da Bolshevikhæren paa Halvøen er saa overvældende. Den anslaaes til mellem 150,000 og 200,000 Mand.

PRÆSIDENT WILSONS HELBREDSSTILSTAND.

En Korrespondent til „Chicago Tribune“ og „Omaha Bee“ skriver fra Washington under 14. Nov., at skønt Præsident Wilson har gjort betydelige Fremskridt i Retning af Helbredelse, saa vækker hans Tilstand fremdeles Bekymring hos baade Læger og Medlemmer af Familien.

Der vaages nøje imod ethvert Tilbagefald, der kunde foraarsage en fysisk Rystelse eller mental Ophidselse. Hans Udførelse af offentlige Forretninger er begrænset til en Time om Dagen, og i Kabinetsskiftet afholder hans officielle Raadgivere sig fra Drøftelse af Emner, der kunde ophidsede hans Sind.

Dersom hans Tilstand ikke tager nogen Vending til det værre, saa venter man, at Præsidenten kan holde ud til Enden af sin Termin uden at frasige sig sine officielle Pligter. Men om han vil blive i Stand til at følge den nylvalgte Præsident til Kapitoliet, naar denne skal inaugureres den 4. Marts, 1921, som hver Præsident foruden John Adams har gjort, det er problematisk.

Mr. Wilson ser med Fortrothed fremad imod sin Embeds-nedlæggelse og haaber, at han vil genvinde Kræfter nok til at skrive en Historie om sin Administration og om Krigen og Fredskonferencen. Han og Mrs. Wilson agter at blive i Hovedstaden og ser sig allerede om efter Beboelseslejlighed.

Frygten for, at den store republikanske Sejr skulde virke nedtrykkende paa Præsidenten synes at have været grundet; ligesaa talte han med Humør om Mr. Bryans Henstilling, at han straks resignerer.

Paa Grund af, at Præsidenten ingen Legemsøvelse faar er han bleven sværere. Han vejer 175 Pund. Hans Haar er hvidt, og hans Udseende bærer Præg af legemlig Lidelse. Han staar op om Morgenen Kl. 7, barberes af en farvet Tjener og spiser Frokost Kl. 8. Fra 9—10 arbejder han i sit Kontor, assisteret af Mrs. Wilson, undersøger Blade, der referer til ham, dikterer Ordre, Breve og skriver Blyantsnoter til sin Privatsekretær. Efter Luncheon Kl. 1 tager han en Middagssovn eller læser. Senere en Motor-Tur sammen med Mrs. Wilson og andre Venner.

Sidste Nyt.

Den græske Premier Venizelos slægen.

Den græske Konge Alexanders Død fornylig gav Anledning til et Folkevalg, som holdtes i Søndags. Både den tidligere Konge Konstantin og hans Søn Prins Poul, som man vilde gøre til Konge, fordrede begge et Udtryk for

Folkevillien. Det har man nu faaet med det Udfald at Venizelos og hans Parti er slaaet, han og hans Kabinet har resigneret, og Premiereren vil forlade Landet, efter hvad der Dags Morgen meldes fra Athen.

Jorden rundt.

„Minerva“ gaaet under. Tromsø, 15. Okt. Der meldes fra Spitzbergen, at S. S. „Minerva“ Stavanger, grundstødte for Udgaaende fra Levins russiske Kul-felter med 200 Ton Kul. Skibet kom løs og fortsatte, men viste sig betydelig læk, hvorfor det maatte sættes paa Land, hvor Søen knuste det. Alle reddedes. Skibet var assureret for 225,000 Kr.

Tyskerne betaler. London, 10. Nov. Tyskland har leveret til Erstatningskommissionen Obligationer til en Værdi af 60 Billioner Mark i Guld, hvilket er næsten \$15,000,000,000. Denne Meddelelse blev i Gaar afgivet af Finansminister Austen Chamberlain i Underhuset. Kommissionen agter at beholde dem som Sikkerhed for Tysklands Gæld.

Budskab fra Amundsen. København, 12. Nov. Aarold Amundsen har sendt følgende Telegram til „Berlingske Tidende“ fra East Cape, Sibirien, dateret 13. August: „Vi afrejste fra Nomsstraks efter mit Telegram den 8. August med kun tre Mand, da de andre forlangte en månedlig Løn af 360 Pund Sterling. Den følgende Dag blev vi standset af Pakis i Behringsstrædet. Alt vel om Bord.“

Den græske Trone. Athen, 13. November. Førsteminister Venizelos udtalte her i Gaar om den Plan at sætte Ex-Kong Konstantin paa Tronen: „Oppositionen ønsker Konstantin tilbage, men vi vil udgyde vort Blod først. Oppositionen siger, at Arvfølgen først maa være afgjort ved en Folkeafstemning. Deres Hensigt er at hindre Tilbagevenden til normalt Liv. Oppositionen tjener derved det monarkiske System. Det er forunderlige Folk, der gør saadanne Vanskeligheder i Betragtning af Nationens Ofre.“

England og Japan. Shanghai, 11. Nov. De engelske Handelsforeninger i Kina, der har haft Møde her denne Uge, sluttede i Gaar med en bitter Protest mod Japans Indgriben i engelsk Skibsfar' i Tsingtao og Fængslingen af George L. Shaw, en engelsk Undersaet, ved de japanske militære Autoriteter i Korea. I Resolutionen vedrørende Tsingtao udtales: „Den japanske Politik og Optræden i Tsingtao og de forkastelige Kvantenerregler, de har opstillet, forekommer os at være et økonomisk Vaaben i Forklædning.“

En sindsyg Læge. Berlin, 12. Nov. Det mærkelige Tilfælde, at en Læge bliver sindsyg under en Operation, meldes fra Schwerrin. Medens Doktor Gebhard udførte en mindre Operation paa en Kvinde, fik han pludselig det Indfald, at han var i en Klinik og dissekerede et Lig. Som Følge deraf sprettede Dr. Gebhard Kvinden op, og hun døde paa Operationsbordet. Ved en anden Lejlighed skar han en Soldats Arm af og undlod at tage Forholdsregler til at hindre, at Soldaten bløede sig ihjel. Dr. Gebhard er nu i et Sanatorium i Berlin.

Italien og Jugo-Slavia. Santa Margherita, 12. Nov. Førsteminister Giolitti, Gen. Badoglio og Admiral Acton kom hertil i Gaar Morges fra Chiavari. Bonorni og Sforza underrettede Førsteministeren om Resultatet af Konferencen med Jugo-Slavene. Ved Ankomsten hilste Giolitti paa Serberne Vesnich, og de trykkede hinandens Haand. Der var intet Møde af Delegationerne i Gaar. Den italienske Presse udtaler megen Tilfredshed med Overenskomsten som en Triumf for Forsoning, sund Fornuft og et virkeligt Ønske om Verdensfred.

De Røde i Italien. Milano, 12. Nov. De Røde har begyndt alvorlige Uroligheder i Genzano, i Nærheden af Potenza i Søndre Italien. En Iræst blev mishandlet. En Bande Socialister styrede under en kirkelig Ceremoni til Alteret, bortrev Alterklæderne og kastede de religiøse Symboler bort. De Røde beskyldte Præsten for at ophidsede italienske Soldater. Siden blev Kirken, Karabinerernes Barakker og Raadhuset belejret og beskadiget af de Røde. Der blev foretaget 200 Arrestationer. Urolighederne begyndte i Livorno under en patriotisk Fæst til Minde om Vaabenhvilen, og en Generalstrike blev beordret.

Vort eget Land.

Kulmangel i Baltimore. Baltimore, 13. November. Der er i Baltimore mellem 15,000 og 20,000 Huse uden Kul, og der er mindre end 500 Tons Kul for Husbrug. Udsigterne er mørkere, efterat Kuiden er indtraadt.

Død paa Prædikestolen. Pastor N. P. Peterson, der var Præst ved den svenske lutherske Menighed i Duluth, Minn., faldt forleden Dag død om, medens han stod paa Prædikestolen. Han var ved sin Død 70 Aar gammel. Afhøje efterlader sig Enke, en Datter og en Søn.

Præst funden død. Pastor Matthew Schaeffer, der var Professor ved St. Lawrence College i Fond du Lac, Wis., blev forleden Dag fundet død i sit Hjem. Da han ikke indfandt sig paa Skolen, blev der sendt Bud efter ham, og han blev fundet liggende død paa Gulvet. Afhøje var født i 1871.

Kulproduktionen i Iowa har i 1920 været næsten 50 Procent større end i det tilsvarende Tidsrum i 1919. I de ti første Maaned er Aaret blev der taget ud af Jorden 6,470,000 Tons Kul, og man udregner, at der vil blive produceret 300,000 Tons til i de sidste to Maaned.

Hardings Gave til hungrende Børn. New York, 11. Nov. Harding bidrog inden 48 Timer efter Valgdagen \$2500 til Literary Digests Barnefond til Hjælp for de 3,500,000 hungrende Børn i Europa. Hans Bidrag blev i Gaar meddelt at være blandt de første af de \$163,000 indsamlet hidtil.

Uheld med stjaalet Gods. En stjaalen Automobil løb ned over en 80 Fod høj Skræning og lige ned i Mississippifloden i St. Paul, Minn., og det antages, at nogle mistede Livet ved den Anledning. Politiet, som senere har søgt i Floden efter Ligene, mener, at der maatte være tre eller fire Mennesker i Maski-

nen. Den kørtes med en rasende Fart. „Skand.“

Dræbt ved Vaadeskud. Tre Drengene i Alderen fra 13 til 16 Aar fik forleden Dag i Clarinda, Ia., fat i et Gevær og gik paa Jagt. Harold Gebbs, der var 13 Aar gammel, holdt Geværet, medens hans Broder Ralph og Raymond Arthur saa under en Træstamme, hvor de troede en Kanin laa gemt. Pludselig slap Drengen Geværet, der gik af og sendte Ladningen ind i Baghovedet paa ham. Han døde, før man kunde faa ham hjem.

Haarer det engelske Flag. New York, 11. Nov. En Folke-masse paa flere hundrede Mennesker overfaldt i Aftes seks Polibetjente, der bevogtede Forhallen til Capitol Theater paa Broadway, hvor en Mob for flere Dage siden nedrev det engelske Flag, der havde været benyttet ved Dekorationerne for Vaabenhviledagen. Politiet brugte deres Stave, drev Folkemassen fra Skuepladsen og arresterede to Mænd. Folkemassen søgte i Stedet for at brænde de engelske Farver overalt, hvor de fandt dem.

Første Smørpræmie. Ole Esker, Milltown, Wis., er blevet tildelt den højeste Pris i Staten for Smør paa Udstillingen, som Wisconsin Buttermakers Association nylig har holdt i Madison i Anledning af sit Aarsmøde der. Prisen var \$25 i Guld. Ole Larson, Gay Mills, anden Præmie, der bestod i \$15 i Guld. Der var 170 Deltagere i denne Udstilling. Vinderne i ottende Distrikt fik hver en Guldkæde. Det var Herman Hartwig, Marshall; Mickelson, Westby; Faigaevin, Kendall; Paul Kord, Clearwater; J. W. Shuman, Hayward, og S. Enoeksen, Salem.

Stor Skibulykke. Manila, P. I., 11. Nov. 48 Mennesker antages at være omkomne, da Kystskibet „San Basilio“ udsattes for en Orkan i Onsdags undervejs til Puerto Belo, Leyte Øen, i sydlige Philippinerne, oplyser en af de Overlevende. Femten af disse kom til Cebu. Der var 64 om Bord paa Skibet. Efterretning om Ulykken bragtes hertil i Gaar af Concordia Eardo, der blev taget op af Dampskibet „Samal“ efter at have drevet om fire Dage i aaben Baad. Puerto Bello ligger paa Sydysten af Leyte, over 300 Mil syd for Manila og i Centrum af Orkaner.

PRÆSIDENTALELSER OM VALGET. Det er ret interessant at se, hvad ledende Blade og Mænd i Landet har at sige om det nylig overstaaet Valg, hvorledes de bedømmer Valgdvaldet. Vi meddeler følgende efter det kendte Ugeblad „The Literary Digest“.

Tordnende Protest, en overvældende Forkastelse, en uimodstaaelig Forordning om Forandring i Administrationen af Nationens Affærer — det er Ting, som editorielle Iagttagere i alle Partier ser i den mageløse Lavine af Stemmer, der har sat det republikanske Parti til Roret efter otte Aar af demokratisk Kontrol. Men naar det kommer til at skulle bestemme, hvad der protesteres imod, hvad der forkastes, og hvad Slags Administration der forlanges i Fremtiden, saa begynder Meningen at de-

le sig selv i den republikanske Presse. Nogle mener med Mr. Hearst, Senator Johnson og Borah, at Valgets Dom betyder „Nationalismens Triumf og League og Nations Død“, medens andre deler Mr. Tafts og Mr. Hoovers Anskuelse, at Hardings Sejr sikrer og fremskynder vor Tilslutning til Ligaen. Alle er de imidlertid enige om at hilse Udfaldet som en ksende Dom over „Wilsonismen“ — noget, som endog mange demokratiske Blade indrømmer med den Kommentar, at om det republikanske Parti havde været ved Magten gennem Verdenskrigens sjælerysende Ildprøve og Vaabenstilstandens forvirrende Periode, saa vilde det blevet Genstand for lignende Misbilligelse af Folket.

Mr. Harding siger, at Valgdvaldet „ikke er en personlig Sejr“, men „et nationalt Kald til det republikanske Parti“. Mr. Coolidge mener, det er „Enden paa en Periode, der synes at have sat Ord i Stedet for Handling, og Begyndelsen af en Periode af virkelig Patriotisme og national Ære.“ For Boston „Transcript“ (rep.) betyder Sejren, at det „simple Folk“ har afkastet „Washington Regeringens Eenmandsaag“ og „forkastet den taagede Skygge af en Overregering i Geneva.“ Bladet erklærer kort sagt, at det betyder „Amerika først, Amerika fri, Amerika sejrende.“ „Milwaukee Sentinel“ (rep.) fryder sig, at „etter en eventyrlig Excursion med en politisk Mystagog som Leds vil Landet sejle sin normale Kurs under en typisk, velblanceret, forstandig Amerikaners Ledelse.“ Den republikanske Sejr, bemærker „Buffalo Express“ (rep.) er saa stor, at den ikke kan skyldes en enkelt Faktor eller Markesag, men den udgør en Fordømmelse af „det demokratiske Partis hele Rekord og Wilsons Administration. New York „Evening Post“ (rep.) forklarer Udfaldet som „en komplet og eftertrykkelig Protest imod den ekstravagante, inkompetente og amerikanske Styrelse, sammen med hvilken Wilsons Navn vil blive sammenknyttet i Historien.“

Flere demokratiske og uafhængige Blade citeres. „Detroit News“ (ind.) siger: „Woodrow Wilson og hele hans Arbejde er bleven forkastet.“ Vi maa saa nøjes med endnu at citere følgende af Bryan om Wilson: „Præsidenten forsøgte at drive enhver Demokrat, der vovede at være meningsforskellig fra ham selv i de mindste Detailler, ud af det offentlige Liv, medens han ingen Anstrengelse gjorde sig for at styrke Demokratier, som gjorde ham til deres Samvittigheds Vogter. Han skilte sig ved republikansk Understøttelse og indbød partisk Modstand ved sin Appel lige før Valget i 1918 for en Kongres, der vilde støtte hans personlige Ledelse, og saa, skønt han vel vidste, at Flertallet i Nationen var imod ham, nægtede han at forhandle med Senatet som en sideordnet Gren af Regeringen... Ved saaledes at hindre Ratifikationen paadrog Præsidenten sig Ansvar for, at Nationen ikke kom med i „League of Nations“ og kastede Ligaen ind i Valgkampen som en Partisag. Folket, der stod over for Valget mellem presidentiel Ufejlbarehed og Agtelse for Majoriteten i Senatet, valgte naturligt det sidste, og det demokratiske Parti indbød selv, ved at understøtte Præsidentens Holdning, til det Nederlag, det led.“